

GR **e** CS

# NOU LIDERATGE AL CAPDAVANT DEL GRECS DE L'IRBLleida

El **Grup de Recerca de Cures de Salut (GRECS)** de l'IRBLleida, integrat per infermeres i fisioterapeutes de pràctica clínica dels hospitals universitaris Arnau de Vilanova (HUAV) i Santa Maria (HUSM) i docents de la Facultat

d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de Lleida (FIF-UdL), és un referent en recerca i treballa principalment en la investigació de la cronicitat i l'envelliment saludables, les noves tecnologies en salut i les polítiques i serveis sanitaris.

Avui parlem amb els doctors en Infermeria **Joan Blanco Blanco i Esther Rubinat Arnaldo**, que van assumir-ne el lideratge a les acaballes de 2020, sobre la importància de la investigació biomèdica i el rol de la Infermeria per avançar en salut.

"HEM DE TENIR L'HABILITAT D'ANAR MÉS ENLLÀ DEL LABORATORI I TRANSFORMAR LA SOCIETAT PER ACONSEGUIR ELS SEUS MÀXIMS NIVELLS DE BENESTAR I SALUT"

# JOAN BLANCO

# ESTHER RUBINAT

"LLEIDA ÉS UN TERRITORI PETIT EN QUÈ ESTABLIR CONNEXIONS ENTRE INSTITUCIONS I PROFESSIONALS ÉS MÉS FÀCIL. DE FET, HUAV, HUSM, IRBLleida i UdL INTERACCIONEM CONSTANTMENT EN LA RECERCA"

EL GRECS SUMA  
EL POTENCIAL DE  
DUES PROFESSIONS  
(INFERMERIA I  
FISIOTERÀPIA) QUE,  
TOT I ANAR DE  
LA MÀ, "DURANT  
MOLT DE TEMPS NO  
HAVÍEM VIST  
LA RECERCA COM  
UN DELS NOSTRES  
PUNTS FORTS"

**JOAN BLANCO BLANCO I ESTHER RUBINAT ARNALDO** són els investigadors principals del Grup de Recerca de Cures de Salut (GRECS) de l'Institut de Recerca Biomèdica de Lleida (IRBLLleida).

Blanco és professor de la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la Universitat de Lleida (FIF-UdL) i, a més de liderar el GRECS, forma part de l'equip investigador del 'Grup d'Estudis sobre Societat, Educació, Salut i Cultura (GESEC)' de la UdL i és membre del comitè consultiu del 'Grupo Nacional para el Estudio y Asesoramiento en Úlceras por Presión y Heridas Crónicas (GNEAUPP)'.

Rubinat –vocal de la Junta del Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de Lleida (COILL) i responsable de la Comissió de Recerca de la corporació– és lectora Serra Hunter a la FIF-UdL, membre de la xarxa 'Schools for Health in Europe Network Foundation (SHE)' i investigadora del 'Centro de Investigación Biomédica en Red de Diabetes y Enfermedades Metabólicas Asociadas del Instituto de Salud Carlos III (CIBERDEM-isciii)'.

L'activitat d'aquests dos docents i doctors en Infermeria es va veure trasbalsada el març de 2020 amb la declaració de la pandèmia de la Covid-19, quan ambdós es van enfundar el pijama sanitari per assumir tasques assistencials o de voluntariat, allà on calguessin mans. Divuit mesos després, amb la represa incipient dels projectes latents de recerca i alternant encara la seva activitat amb l'assistència Covid-19, com la campanya de vacunació en curs; concedeixen aquesta entrevista a la revista *INF* per parlar sobre l'estat de salut de la investigació en Infermeria a Lleida.



[www.irbllleida.org](http://www.irbllleida.org)

text Montse Gimena  
foto MISSATGES

## entrevista

Joan Blanco i Esther Rubinat tenen molt clar que per fer recerca cal *"tenir inquietuds, preguntar-se el perquè de les coses i buscar les respostes al dia a dia de la pràctica clínica"*.



Generosos en el terme, asseguren que *"tots els professionals fem recerca en el nostre dia a dia, justament per millorar la nostra pràctica i les cures que proporcionem"*.

GRECS suma el potencial de dues professions que, tot i anar de la mà, *"durant molt de temps no havíem vist la recerca com un dels nostres punts forts"*, expliquen. Aquesta transversalitat Infermeria-Fisioteràpia permet al grup abordar el cuidatge *"com l'atenció integral a la persona"*, una dualitat que no dubten a enriquir incorporant professionals d'altres disciplines, institucions i, per descomptat, també d'altres països si el projecte ho requereix.

La figura de la infermera de recerca és encara desconeguda fora dels fòrums acadèmics i, tot i la dificultat per a traçar-ne un perfil, és indiscutible que la seva base és la formació. Per ser investigadora calen *"coneixements sobre metodologia que s'adquireixen a través de formació de màster i doctorat"*. Tots dos reconeixen que, actualment, és molt complicat per a les infermeres de la pràctica clínica participar en recerca, *"ja que no tenen hores destinades a aquesta formació i activitat dins la seva jornada laboral i han d'invertir temps personal, cosa que no sempre és possible"*. Tanmateix, Blanco i Rubinat destaquen el paper primordial de la infermeria assistencial per avançar en recerca, *"liderant o recollint dades, perquè només a través de l'evidència científica es poden implementar millores en les cures que dispensem als pacients"*. Evidència, aquesta és la paraula científica (que no màgica) que presideix la investigació del GRECS i és per això que les infermeres especialitzades en recerca *"sempre introduïm professionals de l'àmbit assistencial en els nostres projectes. La seva aportació és imprescindible per a l'èxit del projecte"*.

El futur i la qualitat de la recerca infermera sembla assegurada amb les noves promocions d'Infermeria que ostenten la millor nota mitjana (7,78) de l'estat en el seu expedient acadèmic (Informe *Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades, 2019*). Aquesta uniformitat tan alta i estàndard fa pensar que estem formant l'elit de la infermeria i, de fet, *"les infermeres espanyoles estan molt ben valorades a tot el*



## GRECS IRBLleida

### INVESTIGADORS PRINCIPALS DIRECCIÓ

Dr. Joan Blanco Blanco  
Dra. Esther Rubinat Arnaldo

### MEMBRES

#### Investigadors principals de projectes competitius actius

Dra. Helena Fernández Lago  
Dra. Francisc Valenzuela Pascual  
Dra. Erica Tula Briones Vozmediano

#### Investigadors/res

Sr. Jordi Ballesté Torralba  
Dra. Eva Barallat Gimeno  
Dra. Teresa Botigué Satorra  
Dra. Cristina Bravo Navarro  
Sr. Miquel Àngel Calderó Solé  
Dr. Carlos Casanova Gonzalvo  
Sra. Maria Àngels Costa Meneu  
Sra. Maria Àngeles Élez Martínez  
Dr. Miguel Àngel Escobar Bravo  
Dra. Anna Espart Herrero  
Sra. Maria Ferrer Gil  
Sra. Edith García Solanes  
Dra. Montserrat Gea Sánchez  
Dra. María Dolores Gómez García  
Dra. María Luisa Guitard Sein-Echaluze  
Dr. Josep Maria Gutiérrez Vilaplana  
Sr. Luis Hernández Santamaría  
Sra. Sandra Hervás Marco  
Dra. Ana Lavedán Santamaría  
Sr. Luis Mambona Girón  
Sr. Blanca Manuel Martí  
Sr. José Maria Martínez Barriuso  
Sr. Oriol Martínez Navarro  
Dra. Laura Martínez Rodríguez  
Sr. Jordi Martínez Soldevila  
Dra. Maria Masbernat Almenara  
Dra. Olga Masot Ariño  
Dr. José Tomás Mateos García  
Sra. Jéssica Miranda Iglesias  
Dra. Carmen Nuin Orrio  
Sra. Alexandra Pascual García  
Dra. Judith Roca Llobet  
Dra. Mariona Rocaspana García  
Dr. Francisc Josep Rubí Carnacea  
Sra. María José Sanmartín Bardaji  
Sra. Mercè Serra Miralles  
Dra. Sílvia Solé Casas  
Dra. Lorena Lourdes Tejero Vidal  
Dra. Joan Enric Torra Bou  
Dra. María Jesús Torrelles Pijuan

#### Investigadors/es en formació

Sr. Filip Bellon  
Sra. Carolina Climent Sanz  
Sra. Ester García Martínez  
Sra. Celmira Laza Vasquez

#### Tècnic de recerca

Sr. Roland Pastells Peiró



món i això no és només mèrit de les facultats i escoles; és mèrit de les persones, de les ganes que tenen d'ajudar, de fer bé la seva feina i d'aprendre. Com a societat, la nostra obligació és retenir aquest talent per millorar la qualitat de vida de la nostra comunitat".

Però, la veritat és que costa capturar aquest potencial i, segons els investigadors principals (IP) del GRECS, cal emprendre estratègies i accions per combatre la fuga d'infermeres investigadores i, també, la migració de les de pràctica clínica. Reconèixer la Infermeria com a pilar del sistema de salut seria un primer pas perquè "les infermeres sempre ho han estat, però només arran de la pandèmia se'ls ha donat visibilitat i la seva feina ha estat reconeguda socialment". En aquest sentit, apunten que "cal reconèixer el rol autònom de la infermera i deixar de supeditar-la a la figura mèdica. Moltes infermeres participen en projectes de recerca liderats per altres professionals, normalment recollint mostres biològiques i dades, i això està molt bé, però és necessari que s'atreveixin a fer un salt i comencin a creure que poden liderar projectes relacionats amb les cures de la salut

duent a terme la seva pròpia investigació". Pel que fa a l'àmbit acadèmic, Blanco i Rubinat avisen que es gira feina perquè calen "canvis urgents en les polítiques institucionals. Hem de proporcionar feina estable i reconeguda i, també, fer atractiva la docència per tal que els professionals que actuen com a formadors siguin l'excel·lència de la professió". Peticions que arrodoneixen amb la demanda d'afavorir "la conciliació familiar per potenciar la recerca en tots els nivells assistencials" d'una professió clarament feminitzada i que, tot i que cada dia incorpora més homes, és víctima d'estereotips i una hipersexualització que s'han de combatre.

I és que, objectivament, la qualitat i representativitat (60% de la força de treball en salut) de la nostra Infermeria no es reflecteix en el seu posicionament. Difícil trobar infermeres en posicions de lideratge i presa de decisions que afecten la salut. De fet, no és fins al 2020 que Catalunya té una infermera al capdavant de la direcció general de Professionals de la Salut. El nomenament de la doctora Montserrat Gea Sánchez (fundadora del GRECS i presidenta del COILL), "demostra que la visió global del



## GRECS TREBALLA EN UN ASSAIG CLÍNIC SOBRE ELS EFECTES DE LA COMBINACIÓ DEL TAPÍS RODANT EN UN ENTORN VIRTUAL GAMIFICAT AMB L'ESTIMULACIÓ CEREBRAL NO INVASIVA EN LA MALALTIA DE PARKINSON

FER RECERCA SENSE  
FINANÇAMENT ÉS  
MOLT DIFÍCIL, SI  
NO IMPOSSIBLE.  
UN VESSANT,  
L'ECONÒMIC,  
TOTALMENT  
POLIÈDRIC I QUE VA  
DES DE LA "INVERSIÓ  
DIRECTA EN R+D",  
A LA INVERSIÓ EN  
ESTRUCTURES QUE  
"CAPTIN RECURSOS  
PER ALLIBERAR  
ELS INVESTIGADORS  
DEL DESGAST  
QUE SUPOSA  
TROBAR FONTS"

*sistema de salut que aporta la Infermeria pot tenir una repercussió positiva en totes les professions sanitàries", expliquen els investigadors.*

Hi ha un altre factor que condiciona el lideratge i és la projecció territorial. Lleida, amb universitat (5a a l'U-Ranking Estatal 2020 –8a en investigació i innovació– i 24a a l'U-Ranking Xangai) i facultat d'infermeria pròpies, dos hospitals universitaris (HUAV i HUSM) i l'IRBLLleida és un escenari amb potencialitats. Joan Blanco i Esther Rubinat consideren que *"l'avantatge de ser un territori petit és que establir connexions entre institucions i professionals és més fàcil. De fet, HUAV, HUSM, IRBLLleida i UdL interaccionem constantment en la recerca"*. Tots dos posen en valor el paper fonamental que juga l'IRBLLleida aportant *"visibilitat, suport institucional i capacitat d'internacionalització a la nostra recerca infermera"*. A més, aquesta investigació biomèdica, que s'organitza en grups de recerca multidisciplinaris, permet una interacció i presentar candidatures conjuntes per *"accedir a convocatòries de finançament que d'altra forma no estarien accessibles o donarien vertigen"*.

I és que fer recerca sense tenir el finançament és molt difícil, si no impossible. Un vessant, l'econòmic, totalment polièdric i que va des de la *"inversió directa en R+D"*, a la implementació d'estructures administratives i de gestió que *"captin recursos per alliberar els investigadors del desgast que suposa trobar fons per autofinçar els seus projectes i puguin dedicar el cent per cent del seu temps a fer recerca"*.

El que és indiscutible és que el progrés d'un país es pot mesurar pels avenços en ciència i tecnologia i que els estats que més inverteixen en investigació són els que acostumen a destacar per tenir una societat amb millor qualitat de vida en general. És en aquest benestar que la salut juga un paper primordial, perquè *"totes les professions, però especialment les sanitàries, han de tenir una 'motxilla' de coneixement propi que s'ha d'omplir amb evidències, procediments i formes de pensar i de fer. Això només s'aconsegueix amb la recerca"*, apunten.

En aquest fil bidireccional que s'estableix entre la recerca i la pràctica clínica, la comunicació és



"TOTES LES  
PROFESSIONS, PERÒ  
ESPECIALMENT LES  
SANITÀRIES, HAN  
DE TENIR UNA  
'MOTXILLA' DE  
CONEIXEMENT PROPÍ  
AMB EVIDÈNCIES,  
PROCEDIMENTS I  
FORMES PENSAR I DE  
FER. AIXÒ NOMÉS  
S'ACONSEGUEIX  
AMB LA RECERCA"



**GRECS INVESTIGA AMB SENSORS  
DE PERCEPCIÓ INTEL·LIGENT  
DE NOVA GENERACIÓ I  
INTEL·LIGÈNCIA DISTRIBUÏDA PER  
A UN CONTROL HUMÀ PROACTIU  
EN SISTEMES DE SALUT, BENESTAR  
I AUTOMOCIÓ (NEXTPERCEPTION)**



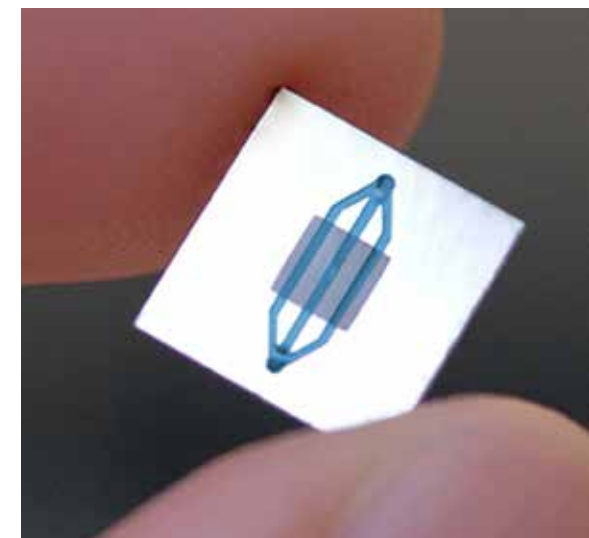
**EL TREBALL AGRÍCOLA I  
MIGRACIÓ A ESPANYA:  
PRECARIETAT LABORAL  
LOE I SALUT (PSLYS),  
PROJECTE DE RECERCA  
GRECS QUE ESTUDIA LES  
DESIGUALTATS SOCIALS  
I EL SEU IMPACTE  
EN LA SAUT**

vital perquè els avenços es materialitzin en cura aplicada i arribin a la població. *“Nosaltres comuniquem els resultats de la nostra recerca a la comunitat científica perquè actui com altaveu i fomenti el canvi de protocols i guies d’actuació”,* diuen Blanco i Rubinat que destaquen la importància que les infermeres investigadores participin en els congressos i publiquin resultats en revistes científiques. *“Actualment, un dels hàndicaps més importants de la difusió de resultats en revistes científiques és el preu de la publicació i que, en moltes ocasions, aquestes publicacions no arriben a la infermeria assistencial”.* Per fer front a aquesta limitació, els investigadors aposten per aprofitar la gran penetració que tenen *“les revistes d’impacte, els mitjans de comunicació generals, així com les publicacions d’abast local, generalistes o professionals, com pot ser la revista INF del COILL”.*

En els últims anys, aquesta ‘popularització’ de la ciència ha fet bons aliats com ara Internet, les xarxes socials o els *influencers*: publicar els resultats en obert, activar campanyes de *crowdfunding* per al finançament de projectes i difondre els beneficis de la recerca infermera, són només algunes de les infinites oportunitats que els ofereixen les TIC (Tecnologies de la Informació i de la Comunicació). Aquesta activitat que, donats els minsos pressupostos de difusió assignats als projectes, es veuen obligats a realitzar a vegades amb els seus recursos personals ha permès que *“la infermera, així com altres professionals relacionats amb les cures de salut, visibilitzin la transcendència de l’avanç científic com a eina més de millora professional i, per tant, s’acostumin a consumir evidència científica”,* celebren els membres de GRECS.

Tot i aquesta acció per salvar els obstacles del dia a dia, el març de 2020 s’inaugurava un escenari fins ara impensable: la pandèmia de la Covid-19. La saturació del sistema sanitari va tenir un impacte directe en la continuïtat de molts dels projectes de GRECS que van haver d’aturar-se per la manca de normalitat de la pràctica clínica i acadèmica i, també, per la manca d’infermeres assistencials. Es van demanar pròrrogues o es van ajustar els objectius i el cronograma dels projectes en curs, per salvar la recerca i *“les infermeres que ens dediquem*

**LES XARXES SOCIALS  
HAN PERMÈS  
POPULARITZAR  
LA CIÈNCIA I QUE  
“LA INFERMERA,  
AIXÍ COM ALTRES  
PROFESSIONALS  
DE LA SALUT,  
S’ACOSTUMIN  
A CONSUMIR  
EVIDÈNCIA  
CIENTÍFICA”**



**MOORE4MEDICAL, PROJECTE  
EUROPEU PARTICIPAT PER GRECS,  
ESTUDIA COM ACCELERAR LA  
INNOVACIÓ EN DISPOSITIUS  
MÈDICS ELECTRÒNICS**



## LA RECERCA INFERMERA "ÉS UNA VIA DE TRANSFORMACIÓ SOCIAL RENDIBLE"

a la investigació i a la docència, sobretot en els moments de pic de la pandèmia, vam decidir incorporar-nos de forma immediata a la pràctica assistencial o donar suport a les iniciatives de voluntariat que se succeïen, com ara la xarxa de material per a centres residencials que va orquestrar el COILL'. Ara bé, la infermeria lleidatana s'ha sobreposat i "moltes companyes han modelat les seves línies de recerca i de pràctica clínica per adaptar-les a la Covid-19, amb l'objectiu de crear evidències que ens ajudin a no tornar a viure els moments complexos que ens toca viure i fer-ho sense cometre els mateixos errors", aplaudeixen Blanco i Rubinat que pensen que "la pandèmia ha tingut un impacte emocional tan potent que ha provocat que el col·lectiu es cohesioni. Cal aprofitar això per sortir reforçades i que aquest sentiment de família perduri en el temps".

Amb els ulls posats en aquesta onada estival i l'inici imminent del curs acadèmic, Joan Blanco i Esther Rubinat llancen un 'SOS' per demanar la protecció i la promoció de la recerca infermera perquè "és una via de transformació social rendible". També, apunten, "és necessari que la societat conegui el que fan els recercadors i que confiïn en ells perquè les seves respostes venen de l'evidència científica; però, també, és necessari que els investigadors coneguem el que necessita la societat i donem respostes a les seves inquietuds i necessitats". En aquest sentit, els IP de GRECS demanen a les infermeres de recerca que treballin l'habilitat d'anar més enllà del laboratori i les activitats eminentment acadèmiques i siguin capaces de relacionar-se en un entorn cada vegada més global. "Relacionem-nos amb la societat, justament per transformar-la, per aconseguir els seus màxims nivells de benestar i salut", clouen.[]



### LA SALUT CIRCADIÀRIA EN PACIENTS INGRESSATS EN UNITATS DE CURES INTENSIVES I D'HOSPITALITZACIÓ (CHRONOHOSPI)

## PROJECTES DE RECERCA GRECS IRBLleida

**NextPerception** - Next generation smart perception sensors and distributed intelligence for proactive human monitoring in health, wellbeing, and automotive systems.

Durada: 2020-2023

Àmbit: Tecnologia i salut

Finançament: ECSEL Joint Undertaking – H2020

IP **Dra. Esther Rubinat**

**MOORE4MEDICAL** - Accelerating Innovation in Microfabricated Medical Devices

Durada: 2020-2023

Àmbit: Tecnologia i salut

Finançament: ECSEL Joint Undertaking – H2020

IP **Dr. Francesc Valenzuela**

**Efectes de la combinació del tapís rodant en un entorn virtual gamificat amb l'estimulació cerebral no invasiva en la malaltia de Parkinson: assaig clínic aleatoritzat**

Durada: 2020-2023

Àmbit: Neurorehabilitació

Finançament: Instituto de Salud Carlos III

IP **Dra. Helena Fernández**

**Treball agrícola i migració a Espanya: Precarietat Sociolaboral i Salut (PSLyS)**

Durada: 2020-2023

Àmbit: Desigualtats Socials i Salut

Finançament: Instituto de Salud Carlos III

IP **Dra. Erica Briones**

**La salut circadiària en pacients ingressats en unitats de cures intensives i d'hospitalització (CHRONOHOSPI)**

Durada: 2019-2021

Àmbit: Son

Finançament: Instituto de Salud Carlos III

IP **Dra. Esther Rubinat**